

Yaşamın Diğer Bir Penceresi

Otistik Özelliklere Sahip
Çocuk Babaları ve Duyguları

Füsun AKKÖK
Bilge UZUN

---

3. Baskı

 PEGEM
AKADEMI

Prof. Dr. Füsün AKKÖK

Doç. Dr. Bilge UZUN

YAŞAMIN DİĞER BİR PENCERESİ: OTİSTİK ÖZELLİKLERE SAHİP ÇOCUK BABALARI VE DUYGULARI

ISBN 978-605-241-205-3
DOI 10.14527/9786052412053

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2018, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindeks.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: 2005

3. Baskı: Aralık 2018, Ankara

Yayın-Proje: I. Tual Şekercigil
Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: 72 Tasarım Ltd. Şti.
Fakülteler Mah. Dirim Sok. No: 25
Cebeci / ANKARA
444 72 06

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 20127

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Bu çalışmaya Ankara'da İlgi Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi'ne devam etmekte olan çocukların babalarından gönüllü olanlar katılmıştır.

Babalarla mülakatlar yapılarak onların duyguları, düşünceleri ve deneyimlerine ilişkin bilgiler toplanmış ve bu bilgiler belli başlıklar altında gruplandırılmıştır.

Toplumumuzun, farklı özelliğe sahip ailelerinin yaşadıklarını daha iyi anlamaya ve tanımaya gereksinim duyduğuna inanmaktayız. Böylece onları tanıma, anlama ve kabul etme sürecinin kolaylaşacağını düşünmekteyiz.

Bu düşünceden hareketle, Orta Doğu Teknik Üniversitesinde verilmekte olan bir yüksek lisans dersi kapsamında; Bilge Uzun, Aysel Koçanoğlu, Ümit Pembecioğlu Oktamış ve Nihan Öney babalarla mülakatları gerçekleştirmişlerdir. Dersin öğrencilerinden Bilge Uzun kitabın yazılmasında da büyük katkı sağlamış ve ortak yazar olmuştur. İsimler, babaların isteği doğrultusunda saklı tutulmuştur.

Kitapta bizimle duygularını, düşüncelerini ve beklentilerini içtenlikle paylaşan babalarımıza çok teşekkür ediyoruz.

Ayrıca, İlgi Özel Eğitim Merkezi yöneticisi Nejla Aslankurt ve İnci Doğan'a, öğretmenlerimiz Hacı Şahin, Mustafa Sungur ve Serkan Azap'a çalışmamıza verdikleri desteklerinden dolayı minnetteriz.

Bu kitabın, toplumumuzun, farklı özelliği olan aileleri, babaları onların yaşadıklarını ve toplumdaki beklentilerini anlamaları yönünde katkı sağlayacağını ümit ediyoruz.

OTİZME DAİR

Bu kitapta; duygularını, yaşantılarını paylaşmaya çalıştığımız babalar, otistik özelliğe sahip çocuk babalarıdır... Bu nedenle, siz okuyucularımıza “Otizm”e dair kısa bilgi vermeyi amaçladık.

Otizm, sosyal ve iletişim becerilerinin gelişmesini olumsuz yönde etkileyen, sosyal ilişkilerde ve konuşmada güçlük; sessiz iletişimde, oyun oynama hayal gücünü kullanmada zorlanma ve değişikliklere karşı tepki ve direnç gösterme belirtilerini gösteren bir gelişim bozukluğudur.

Otistik çocukların ailelerinin ilk dikkatini çeken ve onları etkileyen özelliklerden biri konuşmanın gecikmesidir. Konuşma geriliğinin yanı sıra, bu çocuklarda söylenen sözcükleri tekrarlama ve kelime uydurma gibi konuşma bozuklukları görülebilir.

Her çocuğun kendine özgülüğünü hep hatırlatarak, otistik bir çocuğun genel özellikleri şöyle belirtilebilir:

- Başkalarına karşı ilgisizdir,
- Göz temasından kaçınır,
- Başkaları ile kendiliğinden iletişim kurmaz,
- İsteklerini bir yetişkinin ellerini kullanarak belirtir,
- Diğer çocuklarla oynamaz,
- Sürekli bir konu üzerinde konuşur, sebepsiz şekilde ağlar, güler ve sebepsiz davranışlarda bulunur,
- Anlamsız sözleri üst üste tekrarlar,
- Nesnelere tutup, sürekli döndürmekten hoşlanır; değişikliklerden hoşlanmaz,
- Yaratıcılık gerektiren oyunları oynayamaz,

Otizmin nedeni tam olarak bilinmemektedir. Genetik faktörler, bazı hastalıklar, çeşitli çevresel faktörlerin otizme yol açtığı literatürde belirtilmektedir.

Ailenin, otizme ilişkin bilgi sahibi olması, çocuğunun özelliklerini tanınması ve kabul etmesi, çocuğunun tedavisi için en önemli çıkış noktası olmaktadır. Eğitim ve tedavi çalışmalarında, ailenin de aktif olarak içinde yer aldığı bir ekip çalışması gereklidir. Uygun eğitim ve tedavi ortamlarında, her çocuk kendi özellikleri ve sınırlılıkları ölçüsünde gelişim göstermektedir.

İÇİNDEKİLER

Ön söz ve Teşekkür	iii
Otizme Dair.....	v
Giriş.....	1
Bir Felaketi Zafere Dönüştürmek.....	5

BÖLÜM 1

Çocuğunuzun Farklı Özellikleri Olduğunu Öğrendiğinizde Yaşadığınız Duygular.....	11
--	----

BÖLÜM 2

Farklı Özelliklere Sahip Bir Çocuk Kendimizde ve Yaşantımızda Ne Gibi Değişiklikler Meydana Getirdi?.....	31
---	----

BÖLÜM 3

İlk Günleri, Yılları ve Bugünleri Karşılaştırdığımızda Çocuğumuzda Ne Gibi Değişiklikler Gözlüyoruz?	47
--	----

BÖLÜM 4

Farklı Bir Çocuk Anne Babası Olarak Çevrenizden ve Uzmanlardan Nasıl Bir Yardım Aldınız?.....	63
---	----

BÖLÜM 5

Siz Benzer Durumdaki Anne Babalara Nasıl Bir Yardım Yaptınız? Nasıl ve Ne Yönde Yardım Almak İstersiniz?	79
--	----

BÖLÜM 6

Görüşmelerden Sonra Neler Hissettiniz?.....	91
---	----

BÖLÜM 7

Yeni Bir Yılda Çocuğunuzla ve Kendinizle İlgili İstedikleriniz	101
--	-----

Son Söz.....	111
--------------	-----

GİRİŞ

Farklı özelliği olan bir çocuğa annelik-babalık etmenin güçlükleri konusunda çok çeşitli yayınlar ve araştırmalar vardır. Ailelerle uzun yıllardır süren çalışmalarımız, bu yönde gözlem ve deneyimlerle doludur. Ancak, yine bilinen bu nokta; genellikle bu süreçte annelerin, duygularını ve deneyimlerini daha fazla ifade ettiği, onların katıldığı eğitim ve psikolojik destek gruplarının daha yaygın olduğudur.

Babaların, çocuklarının eğitime katılması ve onlarla birlikte zaman geçirmesi son yirmi yılın önemli gelişmelerindedir. Annelerin duygusal desteğinin anne-çocuk ilişkisini de olumlu yönde etkilediği ve aile içi etkileşime ve uyuma olumlu katkı sağladığı bilinmektedir. Aynı zamanda babaların çocuklarıyla yoğun etkileşimi, çocukların gelişimini de olumlu yönde etkilemektedir. Böyle bir süreçte, babaların da kendilerini daha iyi hissettikleri, hastalık, kaygı belirtilerinin azaldığı, kendilerine güvenlerinin arttığı ve evliliklerinde de daha mutlu oldukları gözlemlenmiştir (Lamb, 1996). Babaların katılımının, çocukların okul uyumunu ve akademik başarılarını da arttırdığı bilinmektedir (Molzan, 2001).

Farklı özelliği olan çocuk anne-babaları, normal çocuğu olan ailelerle hem benzer hem de farklı duygu ve deneyimleri yaşamaktadırlar. Babalar da anneler gibi, çocuğun tanısıyla birlikte karmaşık ve farklı bir sürece girmektedir.

Ailelerin farklı özellikleri olan çocukları olduğunu ilk duyduklarında, öğrendiklerinde yaşadıkları duygular çok karmaşık duygulardır. Her ailenin kendine özgülüğünden, farklı kişilik özellikleri ve sosyal destek örüntüleri olduğundan yola çıkılarak, ailelerin yaşadıklarının hem benzerlikler hem de farklılıklar gösterdiği düşünülebilir. Ailelere çocuklarının durumuna ilişkin ilk bilgilerin nasıl verildiği, ailenin uyum sürecini belirleyen en önemli nedenlerden biridir. Anne babalara doğru bilgi verilerek uygun bir yaklaşımla iletişim kurulduğunda, ailenin bu beklemedikleri ve hazır olmadıkları duruma uyum sağlamada çok olumlu bir başlangıç yaptıkları düşünülür. İlk anda, günlerde, aylarda, yıllarda yaşanan duygular, uzmanların ailelerle ilk iletişiminin nasıl olduğu ile çok yakından ilişkilidir. Bu ilk etkileşime bağlı olarak anne-baba kızgınlık, kırgınlık, yalnızlık ve çaresizlik duygularını çoğunlukla ve sürekli yaşayabilir, ya da kendini ve çocuğunu geliştirme yönünde daha güdüleyici ve destekleyici bir yaklaşımla gelişim sürecine olumlu bir başlangıç sağlar. Bu ilk etkileşim, anne babanın çocuğa karşı temel tutumlarının oluşmasında da önemli bir temel taşıdır.

Ailelerin tepkilerini açıklayan çeşitli modeller vardır. Bunlardan en bilineni "Aşama Modeli" olarak belirtilen ve ailelerin çeşitli aşamalardan geçerek kabul ve uyum aşamasına geldiğini varsayan modeldir. Buna göre, farklı özelliği olan çocuğu olduğunu öğrenen anne babalar, ilk aşama olarak duygusal bir karmaşıklık içine girerler; davranışlar, düşünceler karmaşıktır. Daha sonra yas, aşırı üzüntü, hayal kırıklığı, kaygı, red, suçluluk ve savunma mekanizmalarının yoğun yaşandığı tepkisel aşama gelir. Bunu "Ne yapabilir? Neler yapabilirim?" sorularını sorulmaya başlandığı uyum ve duruma alışma süreci takip eder; aileler daha sonra bilgi ve becerilerini geliştirmeye, çocukları ve kendileri için planlar yapmaya ve geleceği düşünmeye başlarlar.

İkinci model "Sürekli Üzüntü Modeli"dir. Bu yaklaşıma göre, aileler gerek aile içi yaşantıları, gerekse toplumsal tepkilere bağlı olarak sürekli bir üzüntü ve kaygı içerisindeyler. Bu doğal bir süreç

olarak algılanmakta ve patolojik olarak düşünülmemektedir. Çocuğun farklılığının kabulü ve üzüntü bir arada yaşanabilir ve ailenin uyum süreci böylece gelişir. Çocuğun durumuna üzülen bir anne ya da baba, aynı zamanda çok çabalayan ve çocuğunun gelişimi için uğraşan bir anne baba da olabilir.

Üçüncü model olan "Kişisel Yapılanma Modeli", duygulardan çok bilişi temel almakta ve ailelerin farklı tepkilerini, bu duruma getirdikleri farklı yorumlara, farklı algılara bağlamaktadır. Diğer bir deyişle, anne babaların kendilerine ve çocuklarına ilişkin geçmiş deneyimleri ve beklentileri ailelerin tepkilerini belirlemektedir. Aileler hamilelik dönemi boyunca ve içinde yaşadıkları çevrenin de değer yargılarına bağlı olarak, gelecek yaşantılarına, çocuklarının geleceğine ilişkin bilişsel yapılar oluştururlar. Farklı özelliği olan bir çocuğun doğumu, bu oluşmuş yapılara uymadığı için aile yoğun bir kaygı yaşar; bu şok döneminin ardından aile tekrar bir yapılanma sürecine girerek kendilerine ve çocuklarına ilişkin farklı yapılar oluşturmaya başlar.

Dördüncü model ise "Çaresizlik, Güçsüzlük ve Anlamsızlık" modelidir. Farklı özellikleri olan bir çocuğun anne babada yarattığı duygular, yakın çevrenin (büyükanneler, büyükbabalar, arkadaşlar) tepkileriyle çok yakından ilişkilidir. Onların, durumu olumsuz ve çaresizlik içinde algılaması anne babanın da benzer duygular içine girmesine neden olmaktadır. Çaresizlik ve güçsüzlük, yeni bir bebeğin doğumunda tüm anne babalarca yaşanabilecek bir duygu olmakla birlikte, yakın çevrenin farklı özelliği olan çocuğa karşı tepkileri, anne babanın tepkilerinin, duygularının şekillenmesinde temel teşkil eder.

Tüm bu modeller bize ailelerin neler yaşadıkları konusunda ipuçları vermektedir. Her ailenin kendine özgü olduğu, yaşadıklarının ve gelişimlerinin kendine özgü olacağı da hep hatırlanmalıdır.

Babaların da anneler gibi, kaygı yaşadıkları ve tanıdan sonra anneler kadar bilgi edinemedikleri literatürde belirtilmektedir. Bu-

gün, toplumumuzda ve birçok kültürde "duygularını saklamayı" ve "evde düzeni kurmayı" içselleştirmişlerdir ve bu nedenle annelere oranla duruma uyum sağlamada daha fazla güçlükler yaşadıkları da bilinmektedir. Çocuğun farklılığı, hemen doğuşundan sonra fark edilmemişse; babaların, durumu kabul etme sürecinin uzadığı da gözlenmektedir.

Anneler ve babalar duyguları yönünden karşılaştırıldığında, babaların duygusal tepkilerinin yoğunluğunun annelere oranla daha az olduğu ve onların uzun vadeli sorunlarının çözümüne yoğunlaştıkları da gözlenmektedir. Çocuğun geleceği ve toplumdaki yerinin ne olacağı da babaların yoğun yaşadığı endişeler olmaktadır. Ayrıca babaların uyum sürecini nasıl yaşadığı diğer aile bireylerinin de uyumunu doğrudan etkilemektedir. Babanın içine kapanması, durumu kabul etmekte güçlük yaşaması tüm ailenin zorlanmasına ve sürecin daha karmaşık hâle gelmesine yol açmaktadır.

Tüm aile fertlerinin birbirine destek sağladığı ve farklı özelliği olan çocuğun başarabildiklerinin, güçlü yönlerinin ön plana çıktığı ev ortamları gelişim için en uygun ortamlar olmaktadır.

Kaynak

- Dale, N. (1996). *Working with Families of Children with Special Needs*, London: Routledge
- Lamb, M. E (1996). *Fathers and child development: An introductory overview and guide*. In M.E. (Ed.), *The role of the father in child development* (s.1-18). New York, John Wiley.
- Molzan, J. (2001). *Çocuğun Yaşamında Babanın Rolü ve Önemi*, Sempozyum Raporu, Ana Çocuk Eğitim Vakfı Yayın No:12, İstanbul

BİR FELAKETİ ZAFERE DÖNÜŞTÜRMEK

"Bir felaketten zafer elde edilir mi?" diyeceksiniz. Cevabım "evet" olacaktır. Çünkü bunu ben yaşadım.

Kardeşim Olcaytu doğduğunda ben 7 yaşındaydım. İlkokula yeni başlamıştım. Kardeşimi ben istemiştim ve büyük umutlarla beklemiştim. Onun özürlü bir bebek olduğunu öğrenmemiz uzun sürmedi. Down sendromu denen bir özür, genetik bir yapı bozukluğu olduğundan tedavisi yoktu ve tüm hayatı boyunca devam edecekti.

Evimizde felaket rüzgârları esiyordu. Annem işinden ayrılmış, dünya ile ilişkisi kesilmişti; evden dışarı çıkmıyor, eve gelenlerle görüşmüyordu. Bu şekilde aylar geçti. Metin olmaya çalışan babam, evimizin iki balkonunu da saksılarla doldurarak onlarca çeşit çiçek fideleyerek, dünyanın güzelliklerinden kaçan anneme, güzelliklerin bitmediğini hatırlatıyordu âdeta. Evet, önce annemi desteklemek gerekiyordu. O olmasa ne yapardık? Babamın tanıdığı bir psikoloji profesörünün yardımıyla annem özel psikoterapi seanslarına başladı. Bu arada maddi sıkıntılar da kapımızı çalmıştı. Yaşamayacak derecede korkunçtu o günler. Ama ilk adım başarılı olmuştu; annem çevresine ördüğü duvarları yıkmış, dünyaya yeniden açılmıştı. Psikoterapi onu, âdeta başka bir hayat felsefesiyle yeniden dünyaya getirmişti.

Annem ve babam büyük risklere atılarak, yani daha önce düşünmeyecekleri miktarda borçlar alarak yepyeni bir iş kurdular. Babam, şehir dışındaki işinden ayrılmış şehir içinde bir işe geçmişti. Annem bütün gün yeni işinde çalışıyor, yoğun iş temposunda o kâbuslu günlerini unutuyordu. Ben, ailenin ilk çocuğu olarak doya doya yaşadığım, ama şimdi kardeşim üzerinde yoğunlaşan ilgiyi tekrar kazanabilmek için olsa gerek, okulumdaki tüm faaliyetlerde görev alıyordum, bir yaş günümü üç kere kutlamak istiyordum. Ancak şimdi adlandırabildiğim bu tutumumun devam ettiği o yıllarda babaannem, dedem ve halam hiç boş durmamışlar, kardeşimin

gelişmesi için her yolu denemişler, ona insanüstü sevgi ve ilgi göstermişlerdi. Her şeyi geç oluyordu kardeşimin; oturması, yürütmesi, konuşması. Dört yaşında hâlâ konuşmuyordu. Fakat algılaması çok ama çok iyiydi. "Madem her şeyi anlıyor, her şeyi yapabilir" diyorduk. Bu acı gerçekle karşılaştığımız ilk günlerdeki dünyaya küskünlüğümüzün yerini, yavaş yavaş umut parıltıları alıyordu.

Bu özür grubunun memleketimizdeki örnekleri ne yazık ki çok moral bozucuydu. Doğar doğmaz, "Bu çocuklara hiçbir şey yapılamaz" damgası onu ilk gören doktor tarafından vuruluyordu. Sanki alın yazısı ilk bakışta okunan kişilerdi onlar. Aileleri, ya bu alın yazısını kabulleniyor, kaderlerine küsüyorlar ya da çaresizlik içinde ne yapacaklarını bilmiyorlardı.

Annem kardeşimi bir yıl kadar Otistik ve Down Sendromlu çocuklara özel eğitim veren bir okula taşıdı. Orada, özürlü çocukları olan ailelerden yepyeni bir çevre edindi. Son derece sevdiği bu ailelerle her şeyini paylaşıyordu. Aynı kaderi paylaşan bu aileler zamanla bir araya gelerek, iki küçük dernek kurdular; biri otistik çocuklar için, diğeri ise Down Sendromlu çocuklar için. Derneğimiz küçücük yardımlarla ayakta durmaya çalışıyor, kardeşimiz için yeni imkânlar bulmaya uğraşıyordu. Kardeşimin gittiği bu okuldan istediğimiz ölçüde fayda sağlayamadık. Annem bütün araştırmasını yurtdışına yöneltti. Dostlarından kitaplar, broşürler getirtti. Onları didik didik inceledi. Sonuçta ailece şu karara varıldı; "Olcaytu'yu özürlü çocukların gittiği kurslara veya okullara göndermeyecektik". Onu daima normal çocuklarla beraber yaşatacaktık. Yurtdışında yapılmakta olan ve ne yazık ki bizim Millî Eğitim birimlerinde hemen hemen hiç uygulanmayan bir sistemi; "Kaynaştırma Eğitimi" biz her ne pahasına olursa olsun kendimiz uygulacaktık ve uygulatacaktık.

Zaten, "Olcaytu" kelime anlamıyla "Tanrı'nın verdiği kısmet" demektir; bir anlamda kaderimize küsmeyecek, kısmetimize çıkan kaderimizi yaşayacaktık veya kaderimize çıkan "Kısmet"imizle mümkün olan en iyiyi yapacaktık. Anaokulu ile işe başladık. Annem

ayrıca okul aradı. Sonunda derneğimiz ve arkadaşlarımızın da yardımıyla bulduğu okulun anasınıf öğrencilerini gördüğü günün akşamını hiç unutamam. Ağlamaklıydı. O cin gibi, afacan çocukların içinde Olcaytu'yu düşünemiyordu bir türlü. Sonunda karar verildi ve hemen hemen hiç konuşamayan ama her şeyi anlayan, son derece sevimli, uslu fakat çok inatçı kardeşim anaokuluna başladı. Okulu sevmiştii. İkinci günü onu okula götüren annemi, bildiği birkaç kelimenin içinde olan şu cümle ile uğurladı; "Güle güle anne".

İlk öğretmeni ve ilk arkadaşlarımızın kardeşime olan ilgileri beklediğimiz çok üstünde idi. Ona her gün yeni bir kelime öğretiyorlardı, hatta anneler gününde söylemesi için öğretmeni minik bir şiir bile ezberletmişti. Hedefimize küçük ama bizce çok önemli adımlarla yaklaşıyorduk... Ve işte ilk büyük adım; o senenin yazında Olcaytu konuştu. Gözyaşları içinde ailece bunu kutladık. Konuşmayı başaran kardeşim, inanıyorduk ki okumayı da başaracaktı. Babam resimli, altyazılı yüzlerce "flash kart" hazırladı okumayı öğrensin diye. Bu arada Olcaytu, aynı okulun birinci sınıfına şartlı olarak başladı. Ancak okumayı kısa sürede başarırsa kayıt yapacaklardı. Bizleri sevince boğan ikinci büyük adım; Olcaytu, okuma bayramına okuyarak katıldı; "Yaramaz Erol" adında benim seçtiğim ve ona ezberlettiğim şiiri okudu. Hatta küçük oyunlarda rol aldı. Yüzlerce flash kart kullanılmadı bile. Onlar hâlâ kütüphanemizin bir yerinde dururlar öylece. Bazen oynar kardeşim onlarla "Ders katlarım" diye.

Kendisinden beklenenin üzerinde gayret göstererek, birinci sınıfı başarıyla tamamlayan kardeşimi, okul idarecileri, bir eğitimci olarak kendilerinden beklenmeyen tavırla ikinci sınıfa almak istemediler. Kardeşim her adımıyla ileriye giderken ve bizleri sevince boğarken; okul idaresi bu beklemediğimiz ve hiç de hak etmediğimiz geri adımıyla bizleri yeniden kâbuslu günlere gönderdi. Çok kötü bir yaz geçirdik. Yine okul aramalar, yine üzüntüler. Sonunda annem ile babam onu Ankara'da en gözde en çok rağbette olan resmi bir ilkokulun ikinci sınıfına kaydettirmeyi başardılar. Yeni sınıfı 64 kişi idi; sağlıklı doğmuş 63 çocuk ve "Özürlü" damgası alınmış kardeşim...